

ارتقاء توانمندی‌های سکونتگاه‌های غیررسمی اسلام‌آباد کرج بر پایه ظرفیت‌سازی اجتماعی محور

مرجان پوریوسفی^{۱*}، وحید فتح‌الهی بسطامی^۲

۱- کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری - شهرسازی، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

۲- دانش‌آموخته رشته مهندسی کامپیوتر، پژوهشگر و نویسنده در زمینه‌های مختلف علمی

چکیده

هدف مورد نظر برای انجام این پژوهش دستیابی به راهبردهایی که منجر به توسعه ظرفیت‌های موجود در اجتماعات محلی ساکن در سکونتگاه‌های غیررسمی می‌شود. فقر شهری در پی گسترش اسکان غیررسمی همواره یکی از معضلات کشورهای در حال توسعه از جمله ایران است که از بدتر شدن اوضاع سکونتی میلیون‌ها نفر از ساکنین کشورها حکایت دارد. آنها بدون شرایط زیستی مناسب و بدون دسترسی به درآمد کافی مجبور به سکونت خارج شهر هستند. در چنین شرایطی سکونتگاه‌های غیررسمی شکل گرفته و زمینه ناپایداری کالبدی محیطی اجتماعی اقتصادی است لذا مدیریت شهری و مدیریت کلان در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران می‌بایست برای شناخت بهتر از این پدیده به تبع آن به کارگیری راه حل کارآمد برای کاهش اثرات مخرب و جنبه‌های مختلف سامان‌دهی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر گام بردارند. ارتقا کیفی و زیست محیطی سکونتگاه‌های غیررسمی محلات شهری با هدف توانمندسازی پیامدهای اقتصادی - اجتماعی محلات شهری - ارائه راهکارهای کالبدی - بنیادی به مدیران شهری می‌تواند در حل این معضل بزرگ نقش داشته باشد. با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش، مشکلات اسکان غیررسمی در اسلام‌آباد به عدم اصلاح نظام مالی شهرداری‌ها و شفاف نبودن مالیات دولت و عدم تعامل بین ارگان‌های دولتی و از همه مهمتر نبود برنامه‌ریزی صحیح و مدیریت شهری یعنی نبود امکات لازم مهاجرت افراد به اسلام‌آباد است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای بود که پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۱۹۲ بدست آمد و بین پاسخگویان توزیع گردید. بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS (Ver 20) ضرایب آماری متناسب با نوع متغیرها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون محاسبه و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

واژه‌های کلیدی: توانمندسازی، تامین اجتماعی، ظرفیت‌سازی، سکونتگاه‌های غیررسمی، اسلام‌آباد

(۱) مقدمه

پیدایش و گسترش اسکان غیررسمی نوعی چاره‌جویی اقصای کم درآمد است که در فضای رسمی شهر نیاز به سر پناه و حق سکونت آنها به رسمیت شناخته نشده و به بیانی شهروند به حساب نیامده‌اند. این امر ناشی از ضعف برنامه‌های رسمی و شهری است که منجر به شهروندزدایی گروه‌های کم درآمد جامعه شهری شده است.

اسکان غیررسمی در ایران پدیده‌ای رو به رشد است و در حقیقت یک نوع شیوه زندگی خاص محسوب می‌شود که چهره اکثر شهرهای ایران به ویژه شهرهای بزرگ مقیاس کشور دارای نمادها و نشانه‌هایی از این پدیده هستند و نظام‌های برنامه‌ریزی همواره در پی راهکاری در جهت مواجهه با آن بوده‌اند. سکونتگاه‌های غیررسمی در حد محلی تا حد زیادی ناشی از ناکارآمدی نظام برنامه‌ریزی و فراگیر نبودن مقررات شهری و برون افتادن یک گروه اجتماعی از دایره مسکن رسمی است. واقعیت این است که اسکان غیررسمی در ایران مانند دیگر کشورهای در